

Mádl Ferenc

Lehetőségeink és feladataink az Európai Unióban

Magyarország napokon belül csatlakozik az Európai Unióhoz, s annak a közösségnek a tagja lesz, amelyhez lélekben mindig is sorolta magát. Ehhez bizonyos követelményeknek meg kellett felelnie, s az eltelt másfél évtizedet ezek teljesítése határozta meg. Az erőfeszítések azonban nem csupán az uniós tagság érdekében, hanem a magyar társadalom természetes céljainak megvalósításáért történtek. A feltételek teljesítése és a magyar célok egybeesése jelzi, hogy Magyarország azoknak az értékeknek jegyében akart az EU tagjává válni, amelyeket ettől függetlenül is a magáénak vallott. Ha nem így lett volna, a fölzárkózás eddigi eredményei nem lettek volna elérhetőek.

A külső- és belső biztonság, a jogállamiság, a szociális piacgazdaság általános célkitűzései, a mindennapi élet megannyi praktikus eleme: az élelmiszerek minőségi előírásaitól, az egészséges ivóvízen, az infrastruktúra fejlesztéséig és a környezetvédelemig – egyszóval, amit ma az uniós jogszabályok szerint alakítunk, működtünk, nem Brüsszel elvárásainak kielégítését, hanem a mi életkörülményeink javítását célozzák. Hogy ez egyúttal az uniós normák szerint történt, az annak belátása, hogy fölösleges újra fölfedezni azt, amit máshol már föltaláltak és sikeresen alkalmaznak.

Az EU tagjává válással a magyar átalakulás nem befejeződik, hanem igazából most kezdődik el. Az uniós tagság – s ezt

most, a csatlakozás idején ismét tudatosítanunk kell – nem cél volt, és ma sem az, hanem eszköz. Az emberi élet körülményeinek javítása nem önmagáért való, hanem az emberi életminőség javítását célozza. Ennek tudatosítása nélkül a mai eredmények súlyos veszélybe kerülnek, a mai társadalmi-politikai világrend nem tartható fenn.

A jelen idő fogalmát kiterjesztve azt mondhatjuk, hogy civilizációnk lassan egy évszázada kritikus szakaszát éli. A gazdaság és a technika fejlődésével nem tart lépést az ember mentalitásának átalakulása, erkölcsi felelősségérzetének elmélyülése. Erről írt évtizedekkel ezelőtt Spengler és Ortega, s ez a szorongás a ma gondolkodóit is kísérti. Ha a ma annyit emlegetett fenyegetést, a terrorizmust nem pusztán rendőri-biztonsági kérdésnek tekintjük, hanem mélyebb tartalmára, igazi okára is kíváncsiak vagyunk, észre kell vennünk, hogy okai között ott van a mi civilizációnk kiüresedése is.

Mi, magyarok, négy évtizeden át egy diktatórikus rendszerben éltünk. Egy katonailag megszállt, akarata ellenére hagyományaitól, kultúrájától, mentalitásától idegen gazdasági és katonai tömbhöz csatolt országban Európa számunkra nem földrajzi, nem gazdasági, nem politikai fogalom volt.

Az európaiság biztonságot, demokráciát, szabadságot, értékrendet és kultúrát jelentett. Természetesen jelentette a jóléti

társadalom gazdasági vívmányai iránti vágyat is. Magyarország lakosságának túlnyomó többsége azt várta 1989-ben, hogy a vasfüggöny leomlását követően „nyugati” színvonalon élhet. Sokan úgy vélték, hogy a Nyugat meg fogja osztani azt a gazdasági előnyt e térség államaival, amelyet számára a hidegháborúban elért győzelem jelentett. Nem így történt. Ezért a rendszerváltás a magyar társadalom túlságosan nagy része számára csalódást jelentett. Így volt ez a régió más országaiban is. Az itt élőknek meg kellett fizetniük azt a számlát, amit az előző rendszer, melyet csak kevesen éreztek igazán magukénak, maga után hagyott.

Az elmúlt másfél évtizedben kialakult az az alkotmányos keret és gazdasági rendszer, amely az uniós tagság előfeltétele. A társadalom szerkezete azonban nem közeledett ahhoz, ami a mai Európában kívánatos. A jövedelmi különbségek nőttek, a középrétegek szerepe, ereje csökkent, kevesen kiemelkedtek belőle, nagyon sokan a lecsúszás ellen harcolnak. Külső elemzők szerint Magyarország túlságosan megosztott. E feszültség mögött a középosztály bizonytalansága húzódik meg, amit súlyosbít, hogy a már korábban is szegények jelentős része a társadalom alatti létbe zuhant. Fokozza a gondokat, hogy ez az „underclass” egyes vidékeken koncentrálódik. Mindez azt jelzi, hogy az Európai Unióhoz csatlakozó Magyarországnak a legfőbb feladatai közé tartozik a társadalmi szerkezet kompatibilitásának biztosítása. Ez egyben elemi humanitárius kötelesség, erkölcsi okokból is különös erőfeszítéseket követel. Bízunk abban, hogy a társadalmi kohézió végül hozzásegít e probléma megoldásához. Az Európai Unióhoz csatlakozás másik nagy problémája számunkra a nemzeti

identitás megőrzésének kérdése. Sokan félnek attól, hogy egy multinacionális államszervezethez kapcsolódva megsemmisül mindaz az érték, amit önálló, egyéni színezetű kultúránk teremtett. Európa azonban a nemzetek Európájaként, kulturális sokszínűsége által lett sikeres. Biztosak vagyunk abban, hogy ennek a gazdagságnak a megőrzése az Európai Uniónak kifejezett szándéka. Úgy érezzük, hogy kultúránk, nem kis részben a magyar nyelv „magányossága” miatt Európa számára meglehetősen ismeretlen. A keresztény Európához kapcsolódó magyarság nem maradhatott volna meg, ha nem integrálja a Nyugat kulturális vívmányait. Eközben képes volt arra is, hogy megőrizze a maga kultúrájának egyéni színeit. Az unió kibővülése azt jelenti, hogy létrejön a világ egyik legnagyobb egységes piaca. Magyarország nem annyira fogyasztókat, mint inkább képzett munkaerőt, nemzetközileg nagyra becsült szellemi potenciált, a maga eredeti színeit viszi magával.

Ezt tudjuk kínálni Európának – és ennek fejlesztéséhez, gazdagításához szeretnénk minél több segítséget kapni. Hiszünk abban, hogy ez közös érdekünk, ahogyan a gazdasági és társadalmi programok sikere, az integráció kiteljesítése is. Ehhez kívánok mindannyiunknak sok sikert!

Függelék

A Magyar Köztársaság Országgyűlésének 2/2004. (IV.30.) OGY politikai nyilatkozata Magyarország európai uniós csatlakozása alkalmából

Hazánk, a Magyar Köztársaság történelmének új korszakához érkezett. Az ezer esztendeje Szent István királyunk által alapított európai magyar állam most újra megerősíti szövetségét az Európai Közösséggel. Ezeréves történetünk során sok mindent köszönhetünk az európai kultúrának és civilizációnak, miként a magyarság is mindig méltó szerepet vállalt a kulturális és civilizációs fejlődésben, az egyetemes értékek gyarapításában. Ennek is köszönhető, hogy köztársaságunk 1990-ben visszatérhetett az európai polgári demokráciák erősödő és gyarapodó családjába.

2004 májusában egyesül a kettészakadt Európa. Ezzel a történelmi pillanattal véglegesen a múltba vész a jaltai örökség. Európa s benne Magyarország polgárai számára kiteljesedik a szabadság.

Az uniós csatlakozásban nemzeti történelmünk nagyszerű hagyományai érvényesülnek. Magyarország erős és büszke állam, amilyenek Szent István akarta. Polgáriasult ország, amilyenek a '48-as ifjak megálmodták. Független, demokratikus köztársaság, amelyért a magyar nép 1956-ban harcolt. Szabad és sikeres ország, amilyenek a rendszerváltás éveiben építeni kezdtük. Méltó ahhoz, hogy hagyományaihoz és mai erejéhez híven gazdagítsa az Európai Közösséget.

Az Európai Unió egyenrangú államok közös értékeken és szolidaritáson alapuló szövetsége. A közösség erejét egymás céljainak és érdekeinek megértése, a ki-

sebbségek tisztelete, a kompromisszumok keresése és a megállapodások betartása adja. Az európai uniós tagság kivételes esélyt nyújt az egész magyarság számára a világ legsikeresebb nemzeteihez való felzárkózásra, a szabadság, a demokrácia, a jólét kiteljesedésére.

Az Európai Unió célkitűzései: az elmáradott térségek felzárkóztatása, a foglalkoztatás javítása, a szegénység elleni küzdelem, a fenntartható gazdasági fejlődés biztosítása és a természeti környezet fokozott védelme teljes összhangban vannak nemzeti érdekeinkkel. Ezen célok valóra váltása is vezérli majd azoknak a magyar politikusoknak a tetteit, akiket a magyar választók nemzeti érdekeink képviselőjére az Európai Parlamentbe küldenek.

Mindannyiunk közös felelőssége, hogy a csatlakozás nyújtotta lehetőséget megragadjuk, és valamennyiünk javára fordítsuk. Az Európai Unió teljes jogú tagállamként minden erőnkkel arra törekszünk, hogy mi magyarok, mindannyian a csatlakozás, az újraegyesülés nyertesei legyünk. Célunk, hogy minden magyar nyugodt szívvel, őszintén mondhassa velünk együtt: hazatértünk Európába, Európa hazajött hozzánk.

(Mádl Ferenc köztársasági elnök köszöntője 2004. április 27-én Budapesten, az Amerikai-Magyar Kereskedelmi Kamara üzleti ebédjén hangzott el.

A politikai nyilatkozatot az Országgyűlés 2004. április 26-án fogadta el. A szöveg forrása: Magyar Közlöny, 2004. 60. szám.)